

Per, Pål og Espen Askeladd

Det var en gang en mann som hadde tre sønner, Per og Pål og Espen Askeladd. Men annet enn de tre sønnene hadde han ikke heller, for han var så fattig at han eide ikke nåla på kroppen, og derfor sa han titt og ofte til dem, at de fikk ut i verden og se å tjene sitt brød. Hjemme hos han ble det så ikke annet enn sveltihjel likevel.

Et godt stykke borte fra stua hans lå kongsgården, og like utenfor vinduene til kongen hadde det vokst opp ei eik, som var så stor og diger at den skygget for lyset i kongsgården. Kongen hadde lovt ut mange, mange penger til den som kunne hogge ned eika. Men ingen var god for det, for så fort en skåret en flis av eikeleggen, vokste det to i steden.

Så ville kongen også ha gravd en brønn, som skulle holde vann hele året, for alle naboene hans hadde brønn, men han hadde ingen, og det syntes kongen var skam. Til den som kunne grave slik en brønn at den holdt vann hele året rundt, hadde kongen lovt ut både penger og annet. Men det var ingen som kunne få gjort det, for kongsgården lå høyt, høyt oppe på en bakke, aldri før hadde de gravd noen tommer, så kom de til harde berget.

Men da nå kongen hadde fått i hodet at han ville ha gjort disse arbeidene, så lot han lyse opp på alle kirkebakker både vidt og bredt, at den som kunne hogge ned den store eika i kongsgården og skaffe ham en slik brønn at den holdt vann hele året rundt, han skulle få kongsdatteren og halve riket.

Det var nok av dem som ville prøve seg, kan du vel vite, men alt de knartet og hogget, og alt de rotet og gravde, så hjalp det ikke, eika ble tykkere og tykkere for hvert hogg, og berget ble ikke bløtere det heller. Om en stund så ville de tre brødrene i veien og prøve seg også, og det var faren vel nøgd med, for vant de ikke kongsdatteren og halve riket, så kunne det da hende de fikk tjeneste ensteds hos en bra mann, tenkte faren, og mer ønsket ikke han. Og da brødrene stod på *det* at de ville til kongsgården, sa faren ja på flekken, og så la Per og Pål og Espen Askeladd avgårde.

Da de nå hadde gått et stykke, kom de til en granli, og like opp for den var en bratt hei. Så hørte de noe som hogget og hogget oppe i heia.

«Jeg undres hva det er som hogger oppe i heia, jeg?» sa Espen Askeladd.

«Du er nå støtt så klok med undringene dine du», sa han Per og han Pål. «Det er da noe å undre seg over også, at det står en vedhogger og knarter oppi heia!»

«Jeg har nok moro av å se hva det er likevel jeg», sa Espen Askeladd, og dermed gikk han.

«Å ja, er du slikt et barn, har du godt av å lære å *gå* med!» ropte brødrene hans etter ham, men han brydde seg ikke om det, han Espen. Han la avsted oppover bakkene, dit han hørte det hogget, og da han kom der, så han det var en øks som stod og hogget og hogget på en furulegg.

«God dag!» sa Espen Askeladd. «Står du her og hogger?»

«Ja, nå har jeg stått her og hogget i mange lange tider og ventet på deg», svarte øksa.

«Ja ja, her er jeg», sa Espen, han tok øksa og slo den av skaftet, og stappet både øks og skaft i skreppa.

Da han kom ned igjen til brødrene sine, gav de seg til å le og gjøre narr av ham. «Hva var det for noe rart du fikk se oppi heia da?» sa de.

«Å, det var bare ei øks vi hørte», sa Espen.

Da de så hadde gått en stund igjen, kom de under en berghammer. Oppi den hørte de noe hakket og gravde.

«Jeg undres hva det er som hakker og graver oppunder denne berghammeren, jeg?» sa Espen Askeladd.

«Du er nå så klok til å undre deg du», sa han Per og han Pål igjen. «Har du aldri hørt fuglene hakke og pikke på trærne før?»

«Ja, men jeg har nok moro av å se hva det er, likevel jeg», sa Espen, og alt de lo og gjorde narr av ham, så brydde han seg ikke om det, han la avsted opp imot berghammeren, og da han kom oppunder, så han det var et grev som stod og hakket og gravde.

«God dag!» sa Espen Askeladd. «Står du her og hakker og graver så alene?»

«Ja, jeg gjør det», sa grevet. «Nå har jeg stått her og hakket og gravet i mange lange tider og ventet på deg», sa det.

«Ja ja, her er jeg», sa Espen igjen, han tok grevet og slo det av skaftet, og gjemte det i skreppa si, og så nedover til brødrene sine igjen.

«Det var vel noe fælt rart du så der oppunder berghammeren?» sa han Per og han Pål.

«Å, det var ikke noe videre, det var bare et grev vi hørte», sa Espen.

Så gikk de et godt stykke sammen igjen, til de kom til en bekk. Tørste var de nå alle tre, etter det de hadde gått så langt, og så la de seg ned ved bekken og skulle drikke.

«Jeg undres riktig på hvor dette vannet kommer ifra?» sa Espen Askeladd.

«Jeg undres om du er riktig i skallen, jeg», sa han Per og han Pål. «Er du ikke galen, så undrer du deg visst galen med det aller første. Hvor bekken kommer ifra? Har du aldri sett vannet renne opp av ei olle i jorden da?»

«Ja, men jeg har nok lyst til å se hvor det kommer fra likevel jeg», sa Espen. Han avsted oppmed bekken, og alt brødrene ropte på ham og lo av ham, så hjalp det ikke, han gikk sin gang.

Da han kom langt oppmed, ble bekken mindre og mindre, og da han kom enda et stykke frem, fikk han se en stor valnøtt. Fra den sildret vannet ut.

«God dag!» sa Espen igjen. «Ligger du her og sildrer og renner så alene?»

«Ja, jeg gjør det», sa valnøtta. «Her har jeg ligget og sildret og rent i mange lange tider og ventet på deg.»

«Ja ja, her er jeg», sa Espen. Han tok en mosedott og dyttet i hullet, så vannet ikke kunne komme ut, og så la han valnøtta i skreppa og satte nedetter til brødrene sine igjen.

«Nå har du vel sett hvor vannet kommer fra? Det så vel fælt rart ut, kan jeg tenke?» gjønte han Per og han Pål.

«Å, det var bare et hull det rant ut av», sa Espen, og så lo de andre to og gjorde narr av ham igjen, men Espen Askeladd brydde seg ikke om det. «Jeg hadde nå moro av å se det likevel», sa han.

Da de så hadde gått et stykke igjen, kom de til kongsgården. Men da alle i kongeriket hadde fått høre at de kunne vinne kongsdatteren og halve riket, hvis de kunne hogge ned den store eika og grave brønn til kongen, så var det kommet så mange som hadde prøvd lykken sin, at eika var dobbelt så stor og tykk nå som den var fra førstningen, for det vokste ut to fliser for hver de skåret ut med øksa, kan du vel minnes. Derfor hadde kongen nå satt den straff, at de som prøvde seg og ikke kunne felle eika, skulle settes ut på en øy og begge ørene skulle klippes av dem.

Men de to brødrene lot seg ikke skremme av det, de trodde nok de skulle få ned eika, og han Per, som var eldst, skulle nå til å prøve seg først. Men det gikk med han som med alle de andre som hadde hogget på eika. For hver flis han skåret ut, vokste det ut to i stedet, og så tok kongens folk ham, og klippte av ham begge ørene og satte ham ut på øya.

Nå ville han Pål til, men det gikk like ens med han. Da han hadde hogget en to-tre hogg, så de fikk se at eika vokste, tok kongens folk han også og satte ut på øya, og han klippte de ørene enda snauere av, for de syntes han kunne lært å ta seg i vare.

Så ville Espen Askeladd til.

«Vil du endelig se ut som en merket sau, skal vi gjerne klippe av deg ørene med en gang, så slipper du å bry deg», sa kongen, han var sint på ham for brødrenes skyld.

«Jeg hadde nok moro av å prøve først likevel», sa Espen, og det måtte han da få lov til.

Han tok opp øksa si av skreppa og skjefftet den på skaftet igjen. «Hogg sjøl!» sa Espen til øksa, og den til å hogge så flisene fløi, og så var det ikke lenge før eika måtte i bakken. Da det var gjort, tok Espen frem grevet sitt og satte det på skaftet. «Grav sjøl!» sa Espen, og grevet til å hakke og grave, så jord og stein sprutet, og så måtte vel brønnen opp, kan du tro. Da han hadde fått den så dyp og så stor han ville, tok Espen Askeladd frem valnøtta si og la i det ene hjørnet på bunnen, og så tok han ut mosedotten. «Sildre og renn!» sa Espen, og den til å renne, så vannet fosset ut av hullet, og om en liten stund var brønnen breddfull.

Så hadde Espen hogget ned eika som skygget for kongens vinduer, og skaffet brønn i kongsgården, og så fikk han kongsdatteren og halve riket, som kongen hadde sagt. Men godt var det for han Per og han Pål at de hadde mistet ørene, for ellers hadde de hver tid og time fått høre det alle sa, at Espen Askeladd hadde ikke undret seg så galt enda.

Ordforklaringer

- **tomme:** lengdemål, lengden på ytterste ledd av tommelen, definert til 2,6145 cm, 1/10 eller 1/12 fot
- **knarte:** slå, smelle, hogge, hakke
- **berghammer:** bratt bergknaus
- **grev:** graveredskap, en spiss spadeform på enden av et skaft
- **skreppe:** lærveske til å bære på ryggen eller skulderen
- **olle:** vannkilde, oppkomme, et sted hvor grunnvann kommer opp

Lastet fra:

EventyrForAlle.no

Norsk folkeeventyr fra samlingene til Peter Christen Asbjørnsen (1812-1885), Jørgen Moe (1813-1882) og Moltke Moe (1859-1913). (Offentlig eiendom - public domain)

Kilde: [Barne-Eventyr av Asbjørnsen og Moe, 1930 \(nb.no\)](#)

(Offentlig eiendom - public domain)

Teksten er redigert av Karl-Robert Rønning.

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Theodor Kittelsen (1857-1914)

Kilde: [Barne-Eventyr av Asbjørnsen og Moe, 1909 \(nb.no\)](#)

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.